

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นของครูกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

1.1 ด้านการบริหารจัดการของหมวดวิชาเกษตรกรรม แยกสรุปด้านการบริหารจัดการของหมวดวิชาเกษตรกรรมแต่ละชั้นได้ดังนี้

- ชั้นการวางแผนงานของหมวดวิชาปฏิบัติอยู่ในระดับมากซึ่งได้แก่ มีนโยบายนโยบายชัดเจนให้แนวทางในการปฏิบัติงานสอดคล้องกันนโยบายของโรงเรียน มีคณะกรรมการและบุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย มีการเขียนโครงการและการทำงานตามโครงการเป็นไปตามนโยบายและเป้าหมายที่กำหนดไว้ส่วนที่มีการปฏิบัติ ปานกลางได้แก่ มีการกำหนดนโยบายจากข้อมูลพื้นฐานของท้องถิ่น

- ชั้นการดำเนินการตามแผนของหมวดวิชาจะเห็นได้ว่า มีอยู่ในระดับ การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่บทบาทสมาชิกทุกคนทำงานในทิศทางเดียวกัน สมาชิกทุกคนร่วมมือและยอมรับกัน สมาชิกทุกคนร่วมกันแก้ปัญหาจนทำงานสำเร็จ ส่วนที่มีการปฏิบัติปานกลางได้แก่การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และการสนับสนุนทรัพยากร

- ชั้นการตรวจสอบประเมินผลในหมวดวิชา จะเห็นได้ว่า มีอยู่ในระดับการปฏิบัติปานกลาง มีข้อที่ระดับการปฏิบัติมากได้แก่ มีวิธีการวัดผลประเมินผลและกำหนดเกณฑ์ที่สามารถปฏิบัติได้ มีการกำหนดระยะเวลาในการประเมินผลการปฏิบัติเป็นระยะ มีการบันทึกผลการประเมินและรายงานส่วนที่มีการปฏิบัติปานกลาง ได้แก่ สถานศึกษามีหน่วยงานรับผิดชอบด้านการประเมิน

- ชั้นนำผลการประเมินมาปรับปรุงงานในหมวดวิชา จะเห็นได้ว่ามีอยู่ในระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ มีการเผยแพร่ผลการประเมินให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้สนใจรวบรวมข้อมูลไว้ใช้ในการวางแผนในครั้งต่อไป

1.2 ด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรม แยกสรุปด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมแต่ละชั้นได้ดังนี้

- ชั้นเตรียมการจัดการเรียนการสอนจะเห็นได้ว่ามีอยู่ในระดับการปฏิบัติปานกลาง ได้แก่ มีการขอความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอน มีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพและความต้องการของประชาชนในชุมชน

ที่สถานศึกษาตั้งอยู่ และมีการศึกษาและสำรวจแหล่งที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน ที่มีการปฏิบัติมาก ได้แก่เตรียมตนให้พร้อมด้วยการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร จุดประสงค์การเรียนรู้ ข้อมูล และเนื้อหาทักษะที่มุ่งเน้นในรายวิชาที่สอน ตำราและเตรียมแหล่งข้อมูลสำหรับผู้เรียนเพื่อการศึกษาค้นคว้า และจัดทำแผนการสอนที่มีองค์ประกอบต่างๆครบถ้วนและสอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้

- **ขั้นดำเนินการ** ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมจะเห็นได้ว่า มีอยู่ในระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อปรากฏมีที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ นำผู้ประกอบการ ในท้องถิ่นหรือหน่วยงานราชการให้ความรู้อบรม และรองลงมาตามลำดับ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ นอกสถานที่ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมกำหนดและเลือกวิธีการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้ค้นพบกระบวนการหรือวิธีการเรียนรู้ของตนและ นำเรื่องเกี่ยวกับแนวปฏิบัติหรือเทคโนโลยี ชาวบ้านมา ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือให้ผู้เรียนลงมือ ปฏิบัติจริงรองลงมาตามลำดับ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยกันเป็นกลุ่ม มีการ สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและผู้เรียนเพื่อนกับกลุ่ม

- **ขั้นประเมินผล** ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมมีอยู่ในระดับการ ปฏิบัติปานกลาง มีข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือผู้เรียนได้มีโอกาสประเมินตนเองและเพื่อน ส่วนมีค่า เฉลี่ยมากที่สุดคือประเมินครอบคลุมทั้งกระบวนการ ผลงานและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ เรียนและนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนของผู้เรียน

1.3 **ด้านการพัฒนาบุคลากร** ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมตามแนวทาง การปฏิรูปการศึกษาของสหวิทยาเขตบูรพาเชียงใหม่สรุปได้ดังนี้ โดยรวมการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก คือมีการสำรวจความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครู และมีโอกาสเข้าร่วมประชุมทางวิชาการ ที่หน่วยงานอื่นจัดขึ้น มีการสำรวจความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครู ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ตรงตามวุฒิ/สาขาวิชาที่จบการศึกษาและเห็น กิจกรรมในการพัฒนาเป็น ประโยชน์ต่อการจัดการ เรียนการสอน

2. **ความคิดเห็นของนักเรียน** เกี่ยวกับการปฏิบัติจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมของ ครู แยกสรุปแต่ละขั้นของการปฏิบัติจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมดังนี้

- **ขั้นเตรียมการ** โดยรวมมีในระดับการปฏิบัติของครูอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการขอ ความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอน อยู่ในระดับการปฏิบัติปานกลางและรองลงมาตามลำดับ มีการศึกษาและสำรวจแหล่งที่เป็นภูมิ ปัญญาชาวบ้าน มีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพและความต้องการของ ประชาชนในชุมชนที่สถาน ศึกษาตั้งอยู่ และส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ จัดทำแผนการสอนที่มีองค์ประกอบต่างๆ

ครบถ้วนและสอดคล้อง กับจุดประสงค์การเรียนรู้ มีการจัดทำแนวการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และท้องถิ่น

- **ขั้นดำเนินการ** โดยรวมมีระดับการปฏิบัติของครูอยู่ในระดับมาก แต่ข้อที่ นำผู้ประกอบการในท้องถิ่นหรือหน่วยงานราชการให้ความรู้อบรม จัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกสถานที่ นำเรื่องเกี่ยวกับ แนวปฏิบัติหรือเทคโนโลยีชาวบ้านมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นำเรื่องอาชีพและความเชื่อของท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน มีระดับการปฏิบัติปานกลาง ส่วนข้อที่ระดับการปฏิบัติมากได้แก่ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ใช้กิจกรรมที่เน้นการฝึกปฏิบัติ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียน มีกิจกรรมเชื่อมโยงประสบการณ์ และชีวิตจริงยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน

- **ขั้นประเมินผล** โดยรวมมีระดับการปฏิบัติของครูอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ผู้เรียนได้มีโอกาสประเมินตนเองและเพื่อนนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนของผู้เรียน ประเมินครอบคลุมทั้งกระบวนการ ผลงานและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

3. **ความคิดเห็นของผู้ปกครอง** เกี่ยวกับการปฏิบัติจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมของครู แยกสรุปแต่ละขั้นของการปฏิบัติจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมดังนี้

- **ขั้นเตรียมการ** โดยรวมที่ระดับการปฏิบัติของครูอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ข้อที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีการขอความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนอยู่ในระดับการปฏิบัติปานกลางและรองลงมาตามลำดับ มีการศึกษาและสำรวจแหล่งที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน มีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพและความต้องการของประชาชนในชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่และ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ เตรียมตนให้พร้อมด้วยการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร จุดประสงค์การเรียนรู้ ข้อมูลและเนื้อหาทักษะที่มุ่งเน้นในรายวิชาที่สอนอยู่ในระดับปฏิบัติมาก รองลงมา สำรวจความพร้อมของผู้เรียนในด้านความรู้และทักษะพื้นฐาน ความสามารถ ความถนัด และความสนใจ

- **ขั้นดำเนินการ** โดยรวมมีระดับการปฏิบัติของครูอยู่ในระดับมาก ได้แก่ข้อที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกสถานที่ รองมา คือ นำผู้ประกอบการในท้องถิ่นหรือหน่วยงานราชการมาให้ความรู้อบรมอยู่ในระดับการปฏิบัติปานกลาง และรองลงมาตามลำดับ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง รองลงมาส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก

- **ขั้นประเมินผล** โดยรวมมีระดับการปฏิบัติของครูอยู่ในระดับมาก ได้แก่ข้อที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือผู้เรียนได้มีโอกาสประเมินตนเองและเพื่อน ส่วนค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนของผู้เรียน ประเมินครอบคลุมทั้งกระบวนการ ผลงาน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของสภามหาวิทยาลัยบูรพาเชียงใหม่

1. ข้อเสนอแนะของครู

1. ด้านการบริหารหมวดวิชา ฝ่ายบริหารควรเห็นความสำคัญและให้กำลังใจ ครูผู้สอน มีภาระงานพิเศษมากทำให้ไม่มีเวลาดูแลบริหารหมวดวิชาทำให้ บุคลากรในหมวดวิชาไม่เห็นความสำคัญของหมวดวิชา ควรประชุมทบทวนการบริหารหมวดและงานหมวด แล้วนำเอาจุดอ่อนไปปรับปรุงและนำไปพัฒนา ในระดับหมวดวิชายังมีบทบาทกับงานบริหารน้อยเพราะสนใจจะขึ้นกับการบริหารของฝ่ายวิชาการ

2. ด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรม นักเรียนมีความสนใจที่จะเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงเพราะได้รับประสบการณ์โดยตรง ทำให้เกิด ทักษะและนักเรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และยังมีนักเรียนบางส่วนยังขาดความรับผิดชอบในงานที่มอบหมายทำให้ผลผลิตไม่ได้ตามที่คาดหวัง การจัดกิจกรรมการสอนที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือที่เกี่ยวข้องกับชุมชน สำหรับครูผู้สอนนับเป็นภาระที่ต้องทำ ทั้งเวลา การดำเนินการ การสอน บางครั้งไม่เป็นไปตามแผนที่เขียนไว้ ต้องยืดหยุ่นได้บ้าง ฝ่ายประเมินมักจะต้องให้ตรง ตามแผนที่กำหนด นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ค่อยสนใจในสาขาวิชาชีพเกษตรนักเรียนที่เลือกเรียนเพราะถูกโรงเรียนบังคับให้เรียนหรือกลุ่มวิชาเลือกอื่นเต็มจึงมาเรียน ทำให้ขาดความสนใจ ขาดความกระตือรือร้นในการเรียนนักเรียนขาดความขยัน ขาดความอดทนในการปฏิบัติงาน ทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่บรรลุเป้าหมายที่ต้องการวิชาเกษตรกรรมส่วนใหญ่จะเน้นการปฏิบัติงานมากทางโรงเรียนไม่ได้สนับสนุนทางด้านเครื่องมือและอุปกรณ์มากเท่าที่ควร อุปกรณ์ไม่ครบตามจำนวนนักเรียน ควรยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียน แล้วควรแนะนำเทคนิคใหม่จากวารสาร หนังสือพิมพ์และนำมาเผยแพร่ให้ผู้เรียนนำมาปฏิบัติให้เกิดความรู้ใหม่ๆ

3. ด้านการพัฒนาบุคลากรต้องมีการอบรมสัมมนาเพิ่มความรู้ให้กับครูผู้สอนอย่างสม่ำเสมอและให้ทั่วทุกคน จัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้ให้ครูเกษตรด้วยกันเอง

2. ข้อเสนอแนะของนักเรียน

ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมของครู โดยสรุปรวมแล้วนักเรียนต้องการให้จัดการเรียนการสอนโดยการศึกษาออกสถานที่ และต้องการวิทยากรวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้ แลกเปลี่ยนในทางปฏิบัติจริง

3. ข้อเสนอแนะของผู้ปกครอง

ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมของครูโดยสรุปรวมแล้วผู้ปกครองไม่มีข้อเสนอแนะ ส่วนมากจะขึ้นอยู่กับครูและยังมีบางส่วนเห็นว่า หลักสูตรดีแล้วขึ้นอยู่กับตัวครูผู้สอนและควรมีผู้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องมาให้ความรู้แก่นักเรียน

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะกระบวนการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกลุ่มสหวิทยาเขตบูรพาเชียงใหม่

1. ความคิดเห็นของครู

1. ด้านการบริหารจัดการของหมวดวิชาเกษตรกรรม ใช้หลักควบคุมคุณภาพโดยใช้วงจรการบริหารคุณภาพของเดมมิ่งคือมีการวางแผน(Planning) นำแผนไปปฏิบัติ(Doing) วดตรวจสอบประเมิน(Checking) นำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไข (Action or Adgust) (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, 2544 : 6)

- ขั้นการวางแผนงานของหมวดวิชา โดยรวมจะเห็นได้ว่ามีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาข้อปรากฏว่ามีการปฏิบัติที่อยู่ในระดับมาก โดยผู้วิจัยเห็นว่าทางกลุ่มสหวิทยาเขตบูรพาเชียงใหม่ในหมวดวิชาเกษตรกรรมนั้น มีนโยบายชัดเจนให้แนวทางในการปฏิบัติงานสอดคล้องกันนโยบายของโรงเรียน มีคณะกรรมการและบุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย มีการเขียนโครงการและการดำเนินงานตามโครงการเป็นไปตามนโยบายและเป้าหมายที่กำหนดไว้ สำหรับประเด็น ในระดับปฏิบัติปานกลางจากความเห็นของครูเกษตร นั่นคือ มีการกำหนดนโยบายจากข้อมูลพื้นฐานของท้องถิ่น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรจะมีการปฏิบัติมากซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วินัย (2539) เรื่องความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่เกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาต่อการพัฒนาการเกษตรในท้องถิ่นมีข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งนี้ โรงเรียนมัธยมศึกษาควรเป็นแห่งวิชาการให้การสนับสนุนในการดำเนินการพัฒนาเกษตรในท้องถิ่น โดยจัดให้มีแผนงานของโรงเรียนสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและความร่วมมือกับท้องถิ่นประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- ขั้นการดำเนินการตามแผนของหมวดวิชาโดยรวม จะเห็นได้ว่าในระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยผู้วิจัยเห็นว่าทางโรงเรียนมัธยมของกลุ่มสหวิทยาเขตบูรพาเชียงใหม่ในหมวดวิชาเกษตรกรรมนั้น บทบาทสมาชิกทุกคนทำงานในทิศทางเดียวกัน สมาชิกทุกคนร่วมมือและยอมรับกัน สมาชิกทุกคนร่วมกันแก้ปัญหาจนทำงานสำเร็จแต่มีในระดับปฏิบัติปานกลางคือการจัดตั้งอำนวยการความสะดวกและการสนับสนุนทรัพยากร

- ขั้นการตรวจสอบประเมินผลในหมวดวิชาจะเห็นได้ว่าในระดับการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางคือมีวิธีการวัดผลประเมินผลและกำหนดเกณฑ์ไว้สามารถปฏิบัติได้ มีการกำหนดระยะเวลาในการประเมินผลการปฏิบัติเป็นระยะ มีการบันทึกผลการประเมินและรายงานและสถานศึกษามีหน่วยงานรับผิดชอบด้านการประเมินประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนในสหวิทยาเขตบูรพากำลังอยู่ในขั้นดำเนินการซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 48 ได้กำหนดว่า “ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานนิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2543 : 1)

- ขั้นนำผลการประเมินมาปรับปรุงงานในหมวดวิชาโดยรวม จะเห็นได้ว่ามีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง คือมีการเผยแพร่ผลการประเมินให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้สนใจ รวบรวมข้อมูลไว้ใช้ในการวางแผน

2. ด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมตามแนวทางการปฏิรูปนั้นในส่วนของการเห็นของ ครู

- ขั้นเตรียมการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมจะเห็นได้ว่าโดยรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายชื่อปรากฏมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีการขอความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนนั้นมีน้อย ผู้วิจัยมีความเห็นที่สอดคล้องกับ สุลักษณ์ (2528 : 34-53) ได้ให้ความเห็นว่า ตราบใดที่รัฐขีดวงจำกัดการศึกษา โดยไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ข้าราชการก็ต้องลดความเป็นข้าราชการลง มองเห็นคุณค่าของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนนอกจากจะเป็นไปในรูปลักษณะคณะกรรมการ ผู้อุปการะ ผู้รับบริการแล้ว ยังถือว่าการประชาชนเป็นทรัพยากรในท้องถิ่นที่สำคัญสามารถช่วยเหลือให้ความรู้ทางด้านอาชีพของท้องถิ่น ในฐานะวิทยากรและถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ มีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพและความต้องการของประชาชนในชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่และมีการศึกษาและสำรวจแหล่งที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือเตรียมคนให้พร้อมด้วยการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร จุดประสงค์การเรียนรู้ ข้อมูลและเนื้อหาทักษะที่มุ่งเน้นในรายวิชาที่สอน ดำรงและเตรียมแหล่งข้อมูลสำหรับผู้เรียนเพื่อการศึกษาค้นคว้า และจัดทำแผนการสอนที่มีองค์ประกอบต่างๆครบถ้วนและสอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้

- ขั้นดำเนินการ ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมโดยรวม มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แต่ประเด็นที่น่าศึกษาคือ เมื่อพิจารณารายชื่อปรากฏมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

คือ นำผู้ประกอบการในท้องถิ่นหรือหน่วยงานราชการให้ความรู้อบรมคือ ฝึกปฏิบัติบ่อย และรองลงมาตามลำดับ จัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกสถานที่ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมกำหนดและเลือกวิธีการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นพบกระบวนการหรือวิธีการเรียนรู้ของตนและ นำเรื่องเกี่ยวกับ แนวปฏิบัติหรือเทคโนโลยีชาวบ้านมา ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผู้ศึกษาเห็น น่าจะปฏิบัติมากกว่านี้เพื่อให้สอดคล้องกับรายงานผลการประชุมข้อปฏิบัติการด้านการศึกษา เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2544 ซึ่งมีนายชกรฐมนตรีเป็นประธานในที่ประชุมมีข้อเสนอ ดังนี้ (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา 2544 : 7)

1. ครูผู้สอนควรใช้วิธีการสอนแบบที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) และเป็นผู้แนะนำ(Coaching)แก่นักเรียนทั้งด้านวิชาการและแนวทางชีวิต
  2. ควรให้ผู้เรียน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยใช้แหล่งชุมชน องค์กรต่างๆเป็นแหล่งศึกษา แหล่งการเรียนรู้ของชุมชน
  3. สร้างกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ในโรงเรียนกับความจริงเช่นฝึกปฏิบัติจริงในสถานประกอบการ การเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมจริง
  4. ปฏิรูประบบการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้ผู้เรียน รู้วิธีเรียนรู้ รู้วิธีดำรงชีวิตอยู่ และรู้วิธีที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น
  5. ควรเลิกวิธีการสอบด้วยวิธีตอบคำถามด้วยตัวเลือกแต่ควรใช้วิธีการสอบเพื่อวัดความรู้ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์
    - ชั้นประเมินผล ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมโดยรวม มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง คือ ผู้เรียนได้มีโอกาสประเมินตนเองและเพื่อน ประเมินครอบครัว ทั้งกระบวนการ ผลงานและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนและนำผลการประเมิน ไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนของผู้เรียน
3. ด้านการพัฒนาบุคลากรในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของสภวิททยาเขตบูรพาเชียงใหม่โดยรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อปรากฏมีชื่อที่ถือมีการสำรวจความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูและมีโอกาสเข้าร่วมประชุมทางวิชาการที่หน่วยงานอื่นจัดขึ้น มีการสำรวจความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูส่วนที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดตรงตามวุฒิ/สาขาวิชาที่จบการศึกษาและเห็นกิจกรรมในการพัฒนาเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยมีความเห็นการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนในกลุ่มสภวิททยาเขตบูรพาเชียงใหม่ได้ปฏิบัติทำอย่างต่อเนื่องซึ่งสอดคล้องกับกรมสามัญศึกษาที่ส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะตามมาตรฐานดังนี้(หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา 2543 : 5)

1. จัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด(ม.22)
2. จัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ(ม.24)
3. ใช้กระบวนการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอน (ม.25(5))
4. มุ่งประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการหลากหลาย ต่อเนื่อง โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง (ม.26)
5. ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่หลากหลาย เหมาะสม ทันสมัยและเพียงพอ (ม.64)
6. มีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (ม.53)

2. ความคิดเห็นของนักเรียน

ผู้เรียนมีความเห็นการปฏิบัติของครูผู้สอนวิชาเกษตรกรรมตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในส่วนความเห็น

- ชั้นเตรียมการ โดยรวมมีในระดับการปฏิบัติของครูอยู่ในระดับมาก นักเรียนมีความเห็นในการปฏิบัติของครูมีการจัดทำแผนการสอนที่มีองค์ประกอบต่างๆครบถ้วนและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ มีการจัดทำแนวการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และท้องถิ่น จากการศึกษาข้อมูลผู้วิจัยเห็นว่านักเรียนเห็นว่าการปฏิบัติของครูควรจะมีการขอความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอน มากกว่านี้

- ชั้นดำเนินการ โดยรวมมีระดับการปฏิบัติของครูอยู่ในระดับมาก นักเรียนมีความเห็นในการปฏิบัติของครูผู้สอนวิชาเกษตรกรรมในกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตบูรพาเชิงใหม่คือให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ใช้กิจกรรมที่เน้นการ ฝึกปฏิบัติ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม ประสบการณ์และชีวิตจริงยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน จากการศึกษาข้อมูลจากชั้นดำเนินการผู้วิจัยศึกษาเห็นว่านักเรียนมีความเห็นว่าการปฏิบัติของครูควรจะนำผู้ประกอบการในท้องถิ่นหรือหน่วยงานราชการให้ความรู้อบรม จัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกสถานที่ นำเรื่องเกี่ยวกับ แนวปฏิบัติหรือเทคโนโลยีชาวบ้านมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากกว่า

- ชั้นประเมินผล โดยรวมมีระดับการปฏิบัติของครูอยู่ในระดับมาก ผู้เรียนมีความเห็นว่าครูผู้สอนวิชาเกษตรกรรมโรงเรียนในกลุ่ม สหวิทยาเขตบูรพาเชิงใหม่ได้มีการให้ผู้เรียนได้มีโอกาสประเมินตนเองและเพื่อน นำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนของผู้เรียน ประเมินครอบคลุมทั้งกระบวนการ ผลงานและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

3. ความคิดเห็นของผู้ปกครอง

ผู้ปกครองมีความเห็นการปฏิบัติของครูผู้สอนวิชาเกษตรกรรมตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตบูรพาเชียงใหม่

- **ขั้นเตรียมการ** โดยรวมมีระดับการปฏิบัติของครูอยู่ในระดับปานกลาง จากการศึกษาผู้วิจัยเห็นว่าผู้ปกครองนักเรียนมีความเห็นการปฏิบัติควรมีการขอความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมีการศึกษาการสำรวจแหล่งที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านสภาพและความต้องการของประชาชนในชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่ มากกว่านี้ และผู้ปกครองเห็นว่าครูมีการ เตรียมตนศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร จุดประสงค์การเรียนรู้ ข้อมูลและเนื้อหาทักษะที่มุ่งเน้นรายวิชาที่สอนมาก

- **ขั้นดำเนินการ** โดยรวมมีระดับการปฏิบัติของครูอยู่ในระดับมาก คือ ผู้วิจัยศึกษาว่า ในความเห็นผู้ปกครอง ครูผู้สอนวิชาเกษตรกรรมควรนำผู้ประกอบการในท้องถิ่นและหน่วยงานราชการมาให้ความรู้อบรมอยู่มากกว่านี้ และรองลงมาตามลำดับ ขอมรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน ส่วนให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก

- **ขั้นประเมินผล** โดยรวมมีระดับการปฏิบัติของครูอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยศึกษาว่าผู้ปกครองเห็นว่าครูผู้สอนวิชาเกษตรกรรมโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตบูรพาเชียงใหม่ได้มีการประเมินผู้เรียนครอบคลุมทั้งกระบวนการ ผลงานและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ส่วนข้อที่ผู้ปกครองให้ความเห็นการปฏิบัติของครูมีค่าเฉลี่ยน้อย ควรให้มีโอกาสประเมินตนเองและเพื่อน

ข้อเสนอแนะต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของสหวิทยาเขตบูรพาเชียงใหม่

1. ข้อเสนอแนะของครู

ด้านการบริหารหมวดวิชา การจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาบุคลากรจากการศึกษาข้อเสนอแนะของครูผู้สอนวิชาเกษตรกรรมผู้วิจัยเห็นว่าครูผู้สอนวิชาเกษตรกรรมต้องการให้ฝ่ายบริหารควรเห็นความสำคัญและให้กำลังใจ ครูผู้สอนมีภาระงานพิเศษมากซึ่งไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการสอนทำให้ไม่มีเวลาดูแลบริหารหมวดวิชาส่งผลทำให้บุคลากรในหมวดวิชาไม่เห็นความสำคัญของหมวดวิชา การพัฒนาหมวดควรประชุมทบทวนการบริหารหมวดและงานหมวด แล้วนำเอาจุดอ่อนไปปรับปรุงและนำไปพัฒนาและควรกระจายการบริหารงานของหมวดมากกว่านี้เพราะในระดับหมวดวิชายังมีบทบาทกับงานบริหารน้อยเพราะสนใจจะขึ้นกับการบริหารของฝ่ายวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอนที่ต้องใช้แหล่งความรู้ภายนอกนั้นสำหรับครูผู้สอนนับ

เป็นภาระมาก ทั้งเวลา การดำเนินการดังนั้นควรจะมีการจัดระบบงานด้านการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ครูผู้สอน การสอนเน้นความสำคัญของผู้เรียนควรยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จำเป็นต้องสนับสนุนทางด้านทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนในทุกๆด้าน ส่วนด้านการพัฒนาบุคลากรนั้นจากการศึกษาวิจัยเห็นว่า โรงเรียนในสหวิทยาเขตบูรพาเชียงใหม่มีการอบรมประชุมเชิงปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอและควรจะให้ให้ทั่วทุกคน

2. ข้อเสนอแนะของนักเรียน

ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมของครูนักเรียนต้องการให้จัดการเรียนการสอนโดยการศึกษานอกสถานที่ และต้องการวิทยากรวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้ แปลกใหม่ในทางปฏิบัติจริง

3. ข้อเสนอแนะของผู้ปกครอง

ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมของครู ผู้ปกครองไม่มีข้อเสนอแนะ ส่วนมากจะขึ้นอยู่กับครูและยังมีบางส่วนเห็นว่า หลักสูตรดีแล้วขึ้นอยู่กับตัวครูผู้สอนและควรมีผู้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องมาให้ความรู้แก่นักเรียน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

กระบวนการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมตามแนวทางการปฏิรูปของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตบูรพาเชียงใหม่ทางกลุ่มได้ปฏิบัติในแนวทางของกรมสามัญศึกษา

ด้านการบริหารจัดการของหมวดวิชาเกษตรกรรมโดยแต่ละชั้นตามความเห็นของครูคือชั้นการวางแผนมีการปฏิบัติมาก ชั้นการดำเนินการตามแผนมีการปฏิบัติมาก ชั้นวัดตรวจสอบประเมินผลมีการปฏิบัติปานกลาง ชั้นนำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไขมีการปฏิบัติปานกลางซึ่งจากข้อเสนอแนะของครูผู้สอนนั้นในระดับการบริหารหมวดวิชายังไม่ค่อยมีบทบาทมากนักซึ่งจะขึ้นอยู่กับงานฝ่ายวิชาการทำให้บุคลากรในหมวดวิชาไม่ค่อยให้ความสำคัญดังนั้น การวางแผน นำแผนไปปฏิบัติ วัดตรวจสอบประเมิน นำผลการประเมิน ไปปรับปรุงแก้ไขซึ่งในแนวทางการปฏิรูปการศึกษานั้นมุ่งเน้นการกระจายความรับผิดชอบการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานของหมวดวิชาเพื่อการประเมินคุณภาพภายในดังนั้นงานหมวดวิชาจึงมีความสำคัญ

ด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกลุ่มสหวิทยาเขตบูรพาเชียงใหม่โดยใช้แนวการดำเนินการที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางซึ่งเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของการปฏิรูปการศึกษาของกรมสามัญศึกษา โดยแต่ละชั้นของความเห็นการ

ปฏิบัติของครู นักเรียน และผู้ปกครองซึ่งมีขั้นเตรียมการ ขั้นดำเนินการ ขั้นประเมินผล โดยรวมมีระดับการปฏิบัติสนองต่อนโยบายของกรมสามัญศึกษามาก ซึ่งการจัดการเรียนการสอนเกศตรนั้น ควรต้องอาศัยความร่วมมือกันของทุก ๆ ฝ่าย จากข้อเสนอแนะของครู นักเรียนและผู้ปกครองนั้น ต้องการบุคลากรภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียนมาจัดการศึกษาและทางโรงเรียนสหวิทยาเขตบูรพาเชียงใหม่ มีการจัดการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายในตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาและต้องประชาสัมพันธ์สู่สังคมผู้ชุมชน เพราะในแนวทางการปฏิรูปนั้น ผู้ปกครองยังไม่รู้ ดังนั้นต้องอาศัยการประชาสัมพันธ์ทั้งทางโรงเรียน เช่น การประชุม ผู้ปกครองการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการจัดทำแบบธรรมเนียมโรงเรียน

ด้านการพัฒนาบุคลากรในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของสหวิทยาเขตบูรพาเชียงใหม่ จะเห็นได้ว่าในระดับความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ในส่วนของการพัฒนานั้นผู้วิจัยเห็นว่าทางกลุ่มสหวิทยาเขตบูรพาเชียงใหม่ได้ทำในแนวทางของกรมสามัญศึกษาที่ส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะตามมาตรฐานดังนี้ จัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด จัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ใช้กระบวนการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอน มุ่งประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการหลากหลาย ต่อเนื่อง โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่หลากหลาย เหมาะสมทันสมัยและเพียงพอ มีคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งต้องอาศัยการอบรมสัมมนาบุคลากรอย่างสม่ำเสมอและต้องทั่วถึงทุกคน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะกระบวนการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของสหวิทยาเขตบูรพาเชียงใหม่เพื่อให้ศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมของกลุ่มสหวิทยาเขตบูรพาเชียงใหม่แนวทางการปฏิรูปการศึกษามีประโยชน์ต่อทางกลุ่มโรงเรียนเพื่อพัฒนางานทางด้านวิชาการการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาถึง

1. ทักษะของครูเกษตรกรรมต่อการใช้แหล่งเรียนรู้ภายนอกมาจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรม
2. ความพึงพอใจของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเกษตร